

گفت و گو با:

دبیر کمیته علمی کنگره «نقش معنویت در نبرد نامتقارن»

اشاره

متن پیش رو حاصل گفتگوی نشریه، با حجة الاسلام و المسلمین دکتر عبدالله حاجی صادقی دبیر کمیته علمی کنگره «نقش معنویت در نبرد نامتقارن» است این مصاحبه به منظور آشنایی و شناخت بیشتر مخاطبان عزیز نسبت به اهداف و برنامه‌های کنگره معنویت و نیز بیان انتظارات مسئولان کنگره از عزیزان صورت گرفته است. امیدواریم این مصاحبه بتواند به سوالات مخاطبان عزیز پاسخ گوید و همکاری‌های علمی آنان را با کنگره در پی داشته باشد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

س - با تشکر از شما که در این مصاحبه، شرکت فرمودید لطفاً درباره کنگره «نقش معنویت در نبرد متقارن» و اهداف آن برای خوانندگان محترم نشریه توضیح دهید.

ج - با نام و یاد خداوند و شکر و سپاس بخاطر همه نعمتهایش، بویژه نعمت دولت کریمه حق که بر آمده از نعمت عظیم ولایت است.

مهم‌ترین عامل پیروزی انقلاب اسلامی و تداوم آن در همه صحنه‌ها از جمله در دوران سخت دفاع مقدس، چیزی نیست جز معنویت و تکیه بر اعتقادات، باورها و ارزش‌های الهی و در آینده نیز اساسی‌ترین عاملی که می‌تواند این نظام و انقلاب را با سرعت و توانمندی و اقتدار هر چه بیشتر به پیش ببرد و دشمنانش را ناکام سازد و اهداف جهانی و

الهی انقلاب اسلامی را بیشتر محقق سازد، همانا تقویت، تعمیق و گسترش هر چه بیشتر همین ارزشها و معنویت برخاسته از باورها و اعتقادات الهی است. در همین راستا ساکنان دار انقلاب اسلامی و رهبری فرزانه، همچون طیبی درد شناس و مسلط که نبض جامعه را در اختیار دارد و از توطئه‌های دشمنان بیشتر از هر کس دیگر آگاه است، همه مردم و بویژه سنگر نشینان انقلاب اسلامی و پاسداران عزیز را مخاطب قرار می‌دهد و از آنها می‌خواهد که نسبت به این عامل، توجه و عنایت بیشتری داشته باشند.

گرچه توجه به این عامل در گذشته هم بسیار اهمیت داشت لکن در مقطع فعلی اهمیت و حساسیت بیشتری پیدا کرده است. لذا معظم له مدتی است خطاب به پاسداران عزیز تأکید افزون‌تری دارند که نمونه‌هایی از آن را در بیانات مجمع فرماندهان در زنجان، حکم نماینده جدید خود در سپاه و بیانات بسیار مهم آغاز سال ۸۶ و نیز ۲۶ فروردین که در جمع تعدادی از فرماندهان و مسئولین بیان فرمودند. بدیهی است که مسئولین و فرماندهان بصیر و ولایت محور و نماینده محترم ایشان در سپاه، اقدامات و برنامه‌های مفصل و متعددی را در دستور کار خود قرار دهند که یکی از آنها برگزاری کنگره و نقش معنویت در نبرد نامتقارن» است.

اهداف برگزاری این کنگره عبارتند از:

- ۱- تبیین جایگاه عنصر معنویت در منابع دینی؛
 - ۲- تشریح نقش عنصر معنویت در پیروزی‌های دفاع همه جانبه از انقلاب اسلامی با تأکید بر نبرد نامتقارن.
 - ۳- تعیین سهم آن در نیروهای مسلح کشوری.
- البته این نکته را هم باید مورد توجه قرار داد که کنگره معنویت و تلاش برای تبیین نظری و فراهم نمودن مقدمات و گسترش عملی بیشتر این اصل در همه ابعاد مدیریتی و آمادگی سپاه، یکی از سه محور راهبردهای نمایندگی ولی فقیه در سپاه می‌باشد که عبارتند از:
- ۱- تعمیق و گسترش معنویت.
 - ۲- تلاش برای ایجاد هر چه بیشتر بصیرت دینی و اسلامی در برادران عزیز سپاهی.
 - ۳- تبیین و نهادینه سازی اصل همیشگی ولایت محوری که ان شاء الله در کنگره‌های بعدی مورد توجه قرار خواهد گرفت.

س - محور این کنگره معنویت است، منظور شما از معنویت چیست؟ و شما در پی تبیین چه موضوعی هستید؟

ج - می‌دانیم که انسان موجودی است دو ساحتی و دو بعدی؛ و اصالت و حقیقت انسان نیز به همان روح و بُعد مجرد و کاملاً ماوراء الطبیعی اوست و در یک جهت‌گیری کلی، منظور ما از معنویت پرداختن به همین بعد اصلی و محوری انسان است.

معنویت یعنی پرداختن به گرایش‌ها و اقتضات و آثار نشأت گرفته از بعد غیر مادی انسان و حاکمیت روح خدا بر او. همان چیزی که مهم‌ترین فلسفه وجودی دین و ارسال رسل و انزال کتب می‌باشد؛ همان که انسان را از بندگی دنیا به حاکمیت بر دنیا می‌کشاند. همان چیزی که پیامبر اعظم، آن را غایت و هدف بعثت خود قرار داد. همان که حقیقت و اصالت انسان را تشکیل می‌دهد و ایمان و تقوای حقیقی را تضمین می‌کند؛ همان ساحتی که بعد مادی و حیوانیت را جهت داده و همراه با آرامش و طمأنینه می‌کند؛ همان عاملی که اقتدار و توانایی ما را افزایش می‌دهد و به قول شهید میثمی که فرمود: «توان ما به میزان امکانات در دست ما نیست، بلکه به میزان اتصال ما به خداست» قدرت نیروهای انقلابی را افزایش و تأثیر پذیری و آسیب پذیری آنان را در برابر توطئه‌ها و مشکلات و نابسامانیها کاهش داده یا از بین می‌برد.

معنویت یعنی همان عاملی که قرآن آن را راهبرد پیروزی دانسته است و توان انسان را تا ده برابر افزایش می‌دهد. معنویت یعنی زمینه‌سازی و ایجاد فضایی برای نزول امدادهای غیبی الهی.

و سرانجام معنویت همان عاملی است که تا به حال انقلاب را استمرار بخشیده و در آینده هم استقامت و بقاء بر صراط مستقیم را تضمین می‌کند.

س - منظور از معنویت در نبرد نامتقارن چیست؟

ج - در جنگ‌های صدر اسلام بزرگی مانند بدر، امکانات و تجهیزات و نفرات مسلمانان با دشمنان به هیچ وجه قابل مقایسه نبود؛ اما آنها در پرتو خدا باوری و ارزش‌های الهی توانستند پیروزی‌های بزرگی را ایجاد کنند. در جریان انقلاب اسلامی ایران و دفاع مقدس و از همه جدیدتر، مقاومت حزب الله توانست در برابر ارتش قدرتمند اسرائیل مقاومت کند و شگفتی‌های بزرگی بیافریند.

در همه این جبهه‌ها، نیروهای انقلابی به لحاظ افراد، طرح و عملیات، امکانات و تجهیزات و حتی امکانات تبلیغاتی، وضعیتی بسیار ضعیف‌تر و محدودتر داشتند، لکن با تکیه بر اصل معنویت توانستند پیروزی‌های بزرگ و شگفت‌آوری به وجود آورند. ما می‌خواهیم همین عامل را به لحاظ نظری و اندیشه‌ای و همینطور به لحاظ کار بردش در مدیریت و ایجاد آمادگی هر چه بیشتر سپاه، به صورت برجسته ارائه کنیم. بنابراین منظور از معنویت در نبرد نامتقارن همان عاملی است که همواره نیروهای مؤمن را در برابر امکانات و مادی دشمنان پیروز ساخته و اگر جایی هم ناکامی متوجه آنها شده، به دلیل غفلت از هدین اصل بوده است، مانند آنچه در جنگ احد رخ داد.

منظور از نبرد نامتقارن نیز «رویارویی دو قدرت ناهم‌تراز و غیر متوازن است که طرف ضعیف‌تر ضمن اجتناب از مواجهه با نقاط قوت طرف مقابل، با تکیه بر عوامل قوت خود، نقاط ضعف دشمن را مورد حمله قرار می‌دهد.

عناصری که در این تعریف به چشم می‌خورد موارد زیر است:

الف) اصل نبرد، نامتقارن و ناهم‌تراز است که یک طرف تکنولوژی برتر و تسلیحات پیشرفته‌تر دارد و طرف دیگر، از آن امکانات برخوردار نیست، ولی نقاط قوت دیگری همانند معنویت، شجاعت و ایثار و شهادت‌طلبی دارد.

ب) طرف برتر در عین داشتن قدرت دارای نقاط ضعف خاصی است، مانند تجاوزگر بودن، اضطراب داشتن، ترس از مرگ، اهداف سست و کوچک و یا پست و ناچیز داشتن و مانند آن.

ج) شناسایی نقاط قوت و ضعف دشمن و به کارگیری نقاط قوت نیروهای خودی در برابر نقاط ضعف نیروهای دشمن، با بهره‌گیری از روشهای تکنیکی و تاکتیکی در این نبرد.

د) شناسایی امکانات قابل افزایش مادی و معنوی جبهه خودی و برنامه ریزی مدبرانه برای انتخاب بهترین روش استفاده از امکانات با حداکثر بهره‌گیری؛ همانند آنچه در ابعاد مختلف فرماندهی دفاع مقدس شاهد آن بودیم.

نمونه‌های بسیاری از این نوع نبرد در گذشته و حال وجود داشته است. بسیاری از نبردهای صدر اسلام، نبرد دفاع مقدس و نیز مقاومت ۳۳ روزه لبنان علیه نیروهای متجاوز سهیونیستی، از نمونه‌های بارز نبرد نامتقارن هستند.

س - ساختار کنگره و بویژه کمیته علمی را توضیح دهید.

ج - ستاد کنگره، از تعدادی صاحب نظران به ریاست رئیس محترم ستاد حوزه نمایندگی شکل گرفته است. این ستاد کمیته‌های چندی از جمله کمیته علمی، کمیته اجرایی و کمیته تبلیغات و روابط عمومی دارد که شرح وظایف کمیته‌ها در ستاد تصویب و به آنها ابلاغ شده است. این کمیته‌ها هم اکنون فعال هستند.

وظیفه کمیته علمی کنگره بر عهده پژوهشکده تحقیقات اسلامی سپاه گذاشته شده ما نیز بلافاصله با همکاری و مشارکت همکاران متخصص و توانمند این کمیته راراه اندازی نموده و برنامه‌های آن را به ستاد حوزه و نماینده محترم ولی فقیه ارائه کردیم. این برنامه‌ها پس از تصویب مبنای عملی قرار گرفتند. در حال حاضر این کمیته دارای پنج کار گروه به شرح زیر، می‌باشد:

- ۱- مفهوم‌شناسی (چیستی و مراتب؛ اصول و مبانی؛ شاخص‌ها و ویژگی‌ها)
- ۲- عوامل و موانع معنویت از نظر اسلام.
- ۳- آثار و کارکردهای معنویت.
- ۴- وضعیت‌شناسی معنویت در سپاه.
- ۵- رهیافت‌های معنویت در سپاه.

عناوین کلی و سر فصل‌های هر کار گروه نیز مشخص شده، از جمله:

- ۱- فراخوان مقاله و دیگر کارهای پژوهشی؛
- ۲- سفارش مقاله به فضلا و دانشمندانی که در کمیته انتخاب و معرفی شده‌اند؛
- ۳- مصاحبه با برخی از بزرگان، مراجع، علما و صاحب نظران در آن موضوع؛
- ۴- جمع آوری آثاری که در این رابطه تا به حال تهیه شده است.

س - آنچنان که اعلام شده، این کنگره در سطح عالی برگزار می‌شود و مخاطب آن همه نیروهای انقلابی هستند! پس چرا برگزار کننده آن سپاه و نمایندگی ولی فقیه در سپاه است؟

ج - امروز سپاه به یک نهاد و سازمان مقتدر، توانمند به لحاظ علمی و عملی و نفوذناپذیر در آمده تا جایی که فکر حمله به ج.ا.ا. را از دشمنان انقلاب و استکبار گرفته است، لکن هویت اصلی سپاه به معنویت است اقتدار و توانمندی آن هم به لحاظ معنویت

است. از طرفی خط مقدم پاسداری از انقلاب را سپاه و بسیج در اختیار دارد. بنابراین شایسته است، سپاه بیشتر و بیشتر از هر کس، نسبت به این اصل پیش قدم و پرچم دار باشد و تدبیر و دستور رهبری و فرماندهی کل قوا را به صورت کاملاً علمی و مبنایی تبیین کند و در مرحله عمل هم همه الزامات آن را فراهم کند.

س - انتظار شما از مخاطبان این نشریه و دیگر اصحاب قلم و فرهنگ و اندیشه نسبت به تعامل با کنگره مزبور چیست؟

ج - یکی از شاخص‌های پاسداری، ولایت محوری است و مقام معظم رهبری هم از همگان خواسته‌اند با تقویت و گسترش معنویت، سپاه را حفظ کنند. لذا یقین دارم که همه پاسداران بویژه روحانیون معزز، مربیان و استادان ارجمند، فرماندهان و مدیران دلسوز مراکز آموزشی بیش از دیگران در این موضوع احساس مسئولیت می‌کنند و می‌کوشند نسبت به این دستور و تدبیر مقام معظم رهبری، نقش خود را به بهترین نحو ایفا کنند. اکنون که نماینده ایشان پرچم دار و محور این حرکت شده‌اند از همه عزیزان انتظار می‌رود با ارائه نتیجه تحقیقات، تجربیات، مقالات علمی و بیان الزامات معنویت در سپاه این کنگره را که ان شاء الله سرآغاز یک تحول عظیم خواهد شد کمک و همراهی کنند و در کنار آثار علمی از ارائه پیشنهادها و انتقادات خود این کنگره و بویژه کمیته علمی آن را بهره‌مند سازند.

س - منظور شما از «شروع یک تحول و اقدامات بعدی» چیست؟

ج - این کنگره فقط در پی تبیین علمی نقش معنویت در نبرد نامتقارن نیست، بلکه می‌خواهد با این اقدام علمی، مقدمات راهبردی عملی را در سپاه فراهم کند. لذا جهت‌گیری مباحث همه کار گروه‌ها علاوه بر مباحث نظری رسیدن به یک راهکار عملی است. بعلاوه کار گروه پنجم که «ارائه راهبردی عملی است» از زمان برگزاری کنگره شروع می‌شود.